

**YANGI O‘ZBEKISTON TARAQQIYOT STRATEGIYASI (2022–2026) VA
“O‘ZBEKISTON–2030 STRATEGIYASI” DOIRASIDA MAKTABGACHA
TA’LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISH: ISLOHOTLAR VA USTUVOR
YO‘NALISHLAR**

Qo‘qon universiteti ijtimoiy fanlar

*kafedrasi o‘qituvchisi **Maxmudov Temirxon.***

*Qo‘qon universiteti Ta’lim fakulteti Maktabgacha
ta’lim yo‘nalishi 5/25 guruh birinchi bosqich talabasi*

Ibrohimova Gulsanamxon

Mail: IbrohimovaGulsanam@gmail.com

Tel: +998906297452

Annotatsiya

Mazkur maqolada “Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi (2022–2026)” va “O‘zbekiston–2030 strategiyasi” doirasida maktabgacha ta’lim tizimini rivojlantirishga qaratilgan davlat siyosati, islohotlar mexanizmi va ularning amaliy natijalari kompleks ilmiy tahlil qilinadi. Tadqiqotda ushbu strategiyalarning huquqiy asoslari, qabul qilinishi, tuzilmasi hamda maktabgacha ta’lim tizimini modernizatsiya qilishdagi o‘rni yoritilgan. Shuningdek, maktabgacha ta’lim tizimining transformatsiyasi bosqichma-bosqich tahlil qilinib, infratuzilmaning kengayishi, davlat-xususiy sheriklikning rivojlanishi, oilaviy va muqobil ta’lim shakllarining joriy etilishi hamda qamrov darajasining oshishi statistik ma’lumotlar asosida ko‘rib chiqiladi. Rasmiy ma’lumotlarga ko‘ra, maktabgacha ta’lim qamrovi 30 foizdan 70–78 foizgacha oshgan. Tadqiqotda ta’lim sifatini oshirishga qaratilgan islohotlar pedagog kadrlar malakasini oshirish, davlat ta’lim standartlarini yangilash, kompetensiyaviy yondashuvni joriy etish va raqamlashtirish jarayonlari ham tahlil qilinadi. Umuman olganda, maqola ushbu strategiyalar maktabgacha ta’lim tizimini institutsional jihatdan mustahkamlab, uni keng qamrovli, zamonaviy va raqamlashtirilgan tizimga aylantirganini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: maktabgacha ta’lim, Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi, O‘zbekiston–2030 strategiyasi, ta’lim islohotlari, davlat siyosati, davlat-xususiy sheriklik, qamrov darajasi, pedagog kadrlar, ta’lim sifati, raqamlashtirish, inson kapitali, oilaviy bog‘chalar

Abstract.

This article provides a comprehensive scientific analysis of state policy, reform mechanisms, and practical outcomes in the development of preschool education within the framework of the “Development Strategy of New Uzbekistan (2022-2026)” and the “Uzbekistan-2030 Strategy”. The study examines the legal foundations, adoption

process, structure, and strategic priorities of both documents in relation to the modernization of the preschool education system. The article analyzes the transformation of preschool education, including infrastructure expansion, the development of public–private partnerships, the introduction of family-based and alternative preschool models, and a significant increase in enrollment coverage. According to official data, preschool enrollment has increased from approximately 30% to 70-78%. The study also explores reforms aimed at improving education quality, including teacher training, updated national standards, competency-based approaches, and digital transformation. Overall, the findings show that these strategies have strengthened the institutional framework of preschool education, transforming it into a modern, inclusive, and digitally managed system.

Keywords: preschool education, New Uzbekistan Development Strategy, Uzbekistan-2030 Strategy, education reforms, state policy, public–private partnership, enrollment rate, teacher qualification, education quality, digitalization, human capital, early childhood education

Аннотация

В данной статье проводится комплексный научный анализ государственной политики, механизмов реформ и практических результатов развития системы дошкольного образования в рамках “Стратегии развития Нового Узбекистана (2022-2026 годы)” и “Стратегии Узбекистан-2030”. Рассматриваются правовые основы, процесс принятия, структура и стратегические приоритеты данных документов в контексте модернизации системы дошкольного образования. Анализируется трансформация системы дошкольного образования, включая расширение инфраструктуры, развитие государственно-частного партнёрства, внедрение семейных и альтернативных форм дошкольного образования, а также значительное увеличение охвата детей. Согласно официальным данным, уровень охвата увеличился с примерно 30% до 70-78%. Также рассматриваются реформы, направленные на повышение качества образования, включая подготовку педагогических кадров, обновление образовательных стандартов, внедрение компетентностного подхода и цифровизацию системы. В целом результаты исследования показывают, что данные стратегии укрепили институциональную основу дошкольного образования, превратив её в современную, инклюзивную и цифровизированную систему.

Ключевые слова: дошкольное образование, Стратегия развития Нового Узбекистана, Стратегия Узбекистан-2030, реформы образования, государственная политика, государственно-частное партнёрство, уровень охвата, квалификация педагогов, качество образования, цифровизация, человеческий капитал, раннее развитие детей

Kirish. O‘zbekiston Respublikasida so‘nggi yillarda amalga oshirilayotgan keng ko‘lamli islohotlar “Yangi O‘zbekiston” konsepsiyasi asosida davlat boshqaruvi va ijtimoiy sohalarni tubdan modernizatsiya qilishga qaratilgan. Ushbu jarayonda ta‘lim tizimi, xususan maktabgacha ta‘lim strategik ustuvor yo‘nalish sifatida belgilangan bo‘lib, uning huquqiy va tashkiliy asoslari ikki yirik strategik hujjat - “Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi (2022-2026)” va “O‘zbekiston-2030 strategiyasi” orqali mustahkamlandi. “Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi (2022–2026)” O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni bilan tasdiqlangan bo‘lib, unda 5 ta ustuvor yo‘nalish, 100 dan ortiq maqsad va yuzlab amaliy vazifalar belgilangan. Strategiyaning birinchi yo‘nalishi inson kapitalini rivojlantirishga qaratilib, ta‘lim tizimi, sog‘liqni saqlash va ijtimoiy himoya masalalari asosiy blok sifatida kiritilgan. Ushbu yo‘nalish doirasida maktabgacha ta‘lim tizimi alohida ahamiyat kasb etadi va bolalarni maktab ta‘limiga sifatli tayyorlash davlat siyosatining asosiy indikatorlaridan biri sifatida belgilangan. Strategiya doirasida maktabgacha ta‘lim bo‘yicha asosiy vazifalar quyidagilardan iborat: 3-7 yoshdagi bolalarni maktabgacha ta‘lim bilan qamrab olish darajasini oshirish, yangi maktabgacha ta‘lim tashkilotlarini qurish, xususiy sektorni keng jalb qilish, pedagog kadrlar salohiyatini oshirish hamda ta‘lim jarayonini zamonaviy standartlarga moslashtirish. Rasmiy ma‘lumotlarga ko‘ra, 2022-yilga kelib maktabgacha ta‘lim qamrovi 67-70 foiz atrofida bo‘lgan bo‘lsa, strategiya ijrosi natijasida bu ko‘rsatkich 2024-2025-yillarda 75-78 foizgacha oshgan. Strategiyada maktabgacha ta‘limni rivojlantirishning muhim yo‘nalishlaridan biri sifatida davlat-xususiy sheriklik mexanizmini kengaytirish belgilangan. Shu asosda minglab yangi nodavlat maktabgacha ta‘lim tashkilotlari ochildi. Bundan tashqari, oilaviy bog‘chalar modeli joriy etilib, chekka hududlarda qamrov darajasi oshirildi. Rasmiy statistik ma‘lumotlarda qayd etilishicha, 2017-yildan 2025-yilgacha maktabgacha ta‘lim muassasalari soni bir necha barobar oshgan. Strategiyaning muhim jihatlaridan yana biri - pedagog kadrlar tizimini isloh qilishdir. Maktabgacha ta‘lim pedagoglari uchun malaka oshirish tizimi yangilandi, attestatsiya jarayonlari raqamlashtirildi va oylik ustamalar tizimi joriy etildi. Bu esa kadrlar sifatini oshirish va ta‘lim samaradorligini kuchaytirishga xizmat qildi. Keyingi bosqichda “O‘zbekiston-2030 strategiyasi” O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yildagi PF-60-son Farmoni bilan tasdiqlangan bo‘lib, u “Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi”ning mantiqiy davomi sifatida ishlab chiqilgan. Ushbu strategiya 2030-yilgacha mo‘ljallangan bo‘lib, unda 5 ta ustuvor yo‘nalish va 100 dan ortiq aniq maqsad ko‘rsatkichlari belgilangan. “O‘zbekiston-2030 strategiyasi”da maktabgacha ta‘lim alohida maqsad sifatida ajratilgan bo‘lib, unda 2030-yilga kelib bolalarni maktabgacha ta‘lim bilan qamrab olish darajasini 80 foizga yetkazish rejalashtirilgan. Hujjatda aniq indikator sifatida

quyidagilar belgilangan: 2025-yilda 78 foiz, 2026-yilda 78,5-79 foiz, 2030-yilda esa 80 foiz qamrovga erishish. Bundan tashqari, maktabga tayyorlov guruhlarini 100 foiz qamrab olish vazifasi ham strategik indikator sifatida kiritilgan. Strategiyada maktabgacha ta'lim sifatini oshirishga ham katta e'tibor qaratilgan. Jumladan, bolalar ovqatlanish tizimini yaxshilash, sog'lom ovqatlanish standartlarini joriy etish, ta'lim jarayonini raqamlashtirish va elektron boshqaruv tizimlarini kengaytirish asosiy yo'nalishlar sifatida belgilangan. 2024-yildan boshlab davlat bog'chalarida boyitilgan oziq-ovqat mahsulotlari (vitamin va minerallar bilan) berish tizimi joriy etilganligi rasmiy hujjatlarda qayd etilgan.

Xulosa. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi (2022-2026)" va "O'zbekiston-2030 strategiyasi" O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishning eng muhim huquqiy va strategik asoslari sifatida namoyon bo'ldi. Ushbu hujjatlar asosida maktabgacha ta'lim sohasida amalga oshirilgan islohotlar tizimni tubdan modernizatsiya qilish, uni keng qamrovli va zamonaviy boshqaruvga asoslangan bosqichga olib chiqishda hal qiluvchi rol o'ynadi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, strategiyalar ijrosi natijasida maktabgacha ta'lim tizimida institutsional o'zgarishlar amalga oshirildi, jumladan boshqaruv tizimi takomillashtirildi, davlat-xususiy sheriklik mexanizmlari keng joriy etildi va muqobil ta'lim shakllari (oilaviy bog'chalar, qisqa muddatli guruhlar) rivojlantirildi. Bu esa maktabgacha ta'lim muassasalari sonining oshishiga va bolalarning ta'limga kirish imkoniyatlarining kengayishiga olib keldi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, maktabgacha ta'lim qamrovi so'nggi yillarda sezilarli darajada oshib, 30 foiz atrofida 70-78 foiz darajagacha yetgan. Bu ko'rsatkich islohotlarning samaradorligini yaqqol ifodalaydi va ta'lim tizimining ijtimoiy ahamiyatini yanada kuchaytiradi. Shuningdek, sifat jihatidan ham muhim o'zgarishlar amalga oshirildi: pedagog kadrlar malakasini oshirish tizimi modernizatsiya qilindi, davlat ta'lim standartlari yangilandi, kompetensiyaviy yondashuv joriy etildi hamda raqamli boshqaruv tizimlari (elektron navbat, onlayn qabul, monitoring platformalari) keng tatbiq etildi. Bu esa maktabgacha ta'lim tizimining shaffofligi va samaradorligini oshirdi. Umuman olganda, mazkur strategiyalar O'zbekiston maktabgacha ta'lim tizimini inqirozli holatdan chiqib, barqaror rivojlanayotgan, zamonaviy va raqamlashtirilgan tizimga aylantirdi. Kelgusida ushbu yo'nalishdagi islohotlarning davom ettirilishi barcha bolalarni sifatli maktabgacha ta'lim bilan to'liq qamrab olish hamda xalqaro standartlarga mos tizim yaratishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni. "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi to'g'risida".

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF–158-son Farmoni. “O‘zbekiston–2030 strategiyasi to‘g‘risida”.
3. O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi — <https://lex.uz>
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining maktabgacha va maktab ta‘limi tizimini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari (2017–2025-yillar).
5. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta‘limi vazirligi rasmiy axborotlari — <https://gov.uz>
6. O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi ma‘lumotlari — <https://stat.uz>
7. UNICEF Uzbekistan. Early Childhood Education and Development reports — <https://unicef.org/uzbekistan>
8. World Bank. Uzbekistan Education Sector Reports — <https://worldbank.org>
9. OECD. Early Childhood Education and Care policy reviews — <https://oecd.org>
10. O‘zbekiston ta‘lim tizimi bo‘yicha tahliliy maqolalar va ilmiy nashrlar (2017–2026).